

مؤسسه فرهنگی
ECO Cultural Institute

Headquarters-Tehran

نامشروع

www.ketab.ir

دکتر محمد مهدی مظاهری

تابستان ۱۳۹۸

نامه نوروز
دکتر محمد مهدی مظاهری
تابستان ۱۳۹۸

سرشناسه: مظاهری محمد مهدی، ۱۳۳۹-
عنوان و نام پدیدآور: نامه نوروز/ محمد مهدی مظاهری؛ ویراستار زهرا اصلانی.
مشخصات نشر: تهران: مؤسسه فرهنگی اکو، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری: ۱۲۶ ص: مصور (رنگی).
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۹۸۲۵-۹-۲

وضعیت فهرست نویسی: فیا
یادداشت: ص.ع. به انگلیسی: Mohammadmahdi Mazaheri.
Nameh-ye Nowrus
یادداشت: کتابنامه.

موضوع: نوروز در ادبیات
موضوع: Nowrus (Festival) in literature
موضوع: نوروز -- شعر
موضوع: Nowrus (Festival) -- Poetry
موضوع: شعر فارسی -- مجموعه‌ها
موضوع: Persian Poetry -- Collections
موضوع: شاعران فارسی زبان
موضوع: Persian Poets
شماره افزوده: مؤسسه فرهنگی اکو
شماره کتابخانه ملی: ۵۸۵۶۱۶۱

مدیر هنری: امیر حریر فروش
طراح تذهیب و لوگو: سارا عدالت جو
ویراستار: زهرا اصلانی
صفحه آرای: آیدا حاتمی، پوریا فرزانه پور

مؤسسه فرهنگی اکو
ECO Cultural Institute
Headquarters: Tehran

- عنوان: نامه نوروز
- ناشر: انتشارات مؤسسه فرهنگی اکو
- نویسنده: دکتر محمد مهدی مظاهری
- تصویرگر: سارا عدالت جو
- سال انتشار: ۱۳۹۸
- شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
- شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۹۸۲۵-۹-۲ ISBN: 978-600-99825-9-2
- قیمت: ۱۶۰۰۰۰ ریال
- همه حقوق و امتیاز این اثر برای ناشر محفوظ است.

www.ecieco.org

اقدسیه، خیابان موحد دانش، کوچه باقرالتمر، پلاک ۱۰. تلفن: ۳۰۰۰ ۲۷۶۷-۲۱

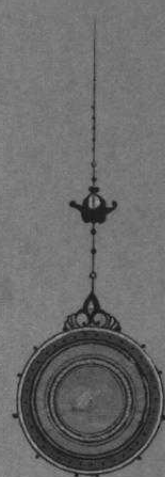
فهرست مطالب

۵۰	۴ - بازتاب نوروز در انواع ادبی	۷	مقدمه
۵۰	۴ - ۱ - نگاه غنایی	۱۳	پیشگفتار
۵۱	۴ - ۱ - ۱ - توصیف طبیعت		۱ - نوروزشناسی
۵۲	۴ - ۱ - ۲ - وصف معشوق		۱ - ۱ - لغت‌شناسی نوروز
۵۲	۴ - ۱ - ۳ - نگاه مدحی		۱ - ۲ - زمان برگزاری نوروز
۵۳	۴ - ۲ - نگاه فلسفی	۲۵	۱ - ۳ - تبارشناسی نوروز
۵۴	۴ - ۳ - نگاه عرفانی	۲۶	۱ - ۴ - نوروز و رخدادهای اساطیری، سیاسی و اجتماعی
۵۵	۴ - ۴ - نگاه اخلاقی		۱ - ۴ - ۱ - اساطیری
۵۶	۴ - ۱ - نگاه سیاسی	۲۶	۱ - ۴ - ۲ - سیاسی و کشورداری
۵۷	۴ - ۶ - نگاه آیینی	۳۰	۱ - ۴ - ۳ - اجتماعی
۶۰	نوروز در آثار شاعران	۳۱	۱ - ۵ - فراگیری نوروز
۶۰	رودکی	۳۲	۱ - ۶ - ماندگاری نوروز
۶۲	کسایی مروزی	۳۳	۱ - ۷ - روز جهانی نوروز
۶۰	منجیک ترمذی	۳۴	۲ - بازتاب نوروز در ادوار سبکی
۶۰	فرخی سیستانی	۳۶	۲ - ۱ - سبک خراسانی
۶۶	عنصری بلخی	۳۶	۲ - ۲ - سبک عراقی
۶۷	فردوسی طوسی	۳۷	۲ - ۳ - سبک هندی
۷۰	منوچهری دامغانی	۳۸	۲ - ۴ - دوره معاصر
۷۱	ابوسعید ابوالخیر	۳۹	۳ - بازتاب نوروز در مکاتب فکری
۷۳	باباطاهر	۴۴	

۱۰۳	صائب تبریزی
۱۰۴	حزین لاهیجی
۱۰۵	هاتف اصفهانی
۱۰۶	فروغی بسطامی
۱۰۷	فرخی یزدی
۱۰۸	پروین اعتصامی
۱۰۹	محمدتقی بهار
۱۱۱	نیما یوشیج
۱۱۲	شهریار
۱۱۳	فریدون مشیری
۱۱۴	هوشنگ ابتهاج
۱۱۶	قیصر امین‌پور
۱۱۸	اقبال لاهوری
۱۲۰	سیدای نسفی
۱۲۱	طاهر سار صفی اوا
۱۲۲	خلیل الله خلیلی
۱۲۴	فهرست منابع و مآخذ

۷۴	نادر خسرو قبادیانی
۷۵	خیام نیشابوری
۷۷	سعدی سعدی مان
۷۸	سنای غنوی
۸۰	ادیب صابر مدنی
۸۱	انوری ابیوردی
۸۲	جمال‌الدین عبدالرزاق اصفهانی
۸۳	خاقانی شروانی
۸۴	نظامی گنجوی
۸۷	عطار نیشابوری
۸۸	سعدی شیرازی
۹۰	مولانا
۹۲	فخرالدین عراقی
۹۳	امیر خسرو دهلوی
۹۴	اوحدی مراغه‌ای
۹۵	حافظ شیرازی
۹۸	عبید زاکانی
۹۹	عبدالرحمن جامی
۱۰۰	اهلی شیرازی
۱۰۱	محتشم کاشانی
۱۰۲	وحشی بافقی

به نام خدا

فرهنگ و تمدن غنی و برجسته کشورهای منطقه اکو سرشار از مناسبت‌های گوناگون مفرح و به بخشی است که هر یک ریشه در تاریخ و تمدن مشترک مردمان این منطقه دارد. وقت خوشی را برای پیروانشان رقم می‌زند. بی‌تردید حفظ ارزش‌های مشترک فرهنگی نكوداشت آیین‌های کهن نیکوی تاریخی، تقویت میراث فرهنگی مشترک و کیفیت‌های مرتبط موجود در منطقه، مهم‌ترین عامل ایجاد آرامش و امید در میان ملل اکو به‌شمار می‌رود و تأثیر بسزایی در مقابله با از هم گسستگی پیرامون ملت‌های منطقه دارد.

آیین کهن و پررمز نوروز که دربرگیرنده بسیاری از ارزش‌های جهان‌شمول، مانند صلح، دوستی، احترام به نوع انسان، خانواده و حفظ طبیعت است، به‌خودی‌خود بر ریشه‌های عمیق این سنت در فرهنگ و رسم ایرانی تبارگواهی می‌دهد و از برجسته‌ترین و شناخته‌شده‌ترین آیین‌ها در کشورهای حوزه تمدنی اکو و گستره جغرافیایی زبان فارسی به‌شمار می‌آید و با تکیه بر آیین بستر، در سطح جهانی بازتاب دارد، نقش‌آفرینی می‌کند و حس همدلی را در میان مردم این حوزه تقویت می‌نماید.

نوروز پدیده‌ای است کاملاً فرهنگی که از دل جوامع برآمده و مردم در طول تاریخ حافظ آن بوده‌اند. مجموعه‌ای است از رسم‌ها، آیین‌ها و سنت‌های خودجوش که طی قرون متمادی شکل گرفته است و پیام‌های زیبا و عمیقی

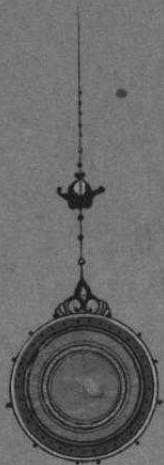

را در خود جای داده و فرهنگ پژوهان سراسر دنیا را شیفته جلوه‌های فریبای خود ساخته است.

نوروز را در گسترده وسیع نوروز؛ یعنی از ترکستان چین (شمال تاجیکستان) تا برخی کشورهای حاشیه خلیج فارس و از غرب دریای مدیترانه و شمال مصر تا افغانستان، بملگی نوروز می‌خوانند و بر اساس تقویم ایرانی، نخستین روز فروردین را جشن می‌گیرند. این پدیده در میان همه کشورهای تحت تأثیر نوروز از مقبلات، عملی برخوردار است و مختصر تفاوتی که در برگزاری آن مشاهده می‌شود از جمله، سلیقه و مرور ایام است، نه در ماهیت و محتوای آن. در میان همه آنانی که درباره نوروز سخنی گفته یا مطلبی نوشته‌اند، شاعران فارسی‌زبان، گوی سبقت را ربوده و از زوایای گوناگون، در زیباترین شکل ممکن، به این جشن فرخنده پرداخته‌اند. تنوع نگاه‌ها و دیدگاه‌های شاعرانه و عارفانه به نوروز، خود نشانه‌ای آشکار از ارزش‌ها، زیبایی‌ها و رازمندی‌های این آیین شکوهمند است. بر پایه این ویژگی‌ها و برجستگی‌ها، بر آن شدیم تا در قالب پژوهشی گسترده، مجموعه‌ای را فراهم آوریم ضمن بیان نکته‌هایی دقیق و خواندنی درباره نوروز، فرازهایی از اشعار بزرگ شعر و ادب فارسی که حاوی دیدگاه‌های ویژه آنان به سنت باستانی نوروز و جوانب گوناگون آن است را گردآوری کرده و به دوستداران فرهنگ و ادب تقدیم نماییم.

از دیگر فعالیت‌های صورت گرفته با موضوع نوروز، برگزاری اولین جشن تحویل سال نو بین‌المللی، با عنوان «نوروز بی‌مرز» در جهت گسترش و تعمیق

روابط کشورهای حوزه تمدنی اکو برپایه اشتراکات آیینی و تاریخی می‌باشد که در تاریخ ۲۹ اسفندماه ۱۳۹۷ به منظور عینیت بخشیدن به صلح و دوستی، پاکی و راستی در حوزه تمدنی اکو و سایر مناطق جهان، با حضور چشمگیر دیپلمات‌ها، چهره‌های شاخص دانشگاهی و هنرمندان در تالار همایش‌های بین‌المللی مؤسسه فرهنگی اکو برگزار شد.

مؤسسه فرهنگی اکو با هدف تقویت دیپلماسی فرهنگی و شناخت و بهره‌وری شایسته از ظرفیت‌های اکو در منطقه، با تکیه بر خرد جمعی اعضای خود، گام‌های استواری را در این دوره مدیریت برداشته است و زمینه فعالیت‌های مشترک کشورهای عضو را در حوزه‌های مختلف هنری، گردشگری، ورزش، کتابخانه‌ها و موزه‌های ملی و میراث فرهنگی مهیا نموده که از آن جمله می‌توان به چاپ و انتشار کتاب و مجلات، انعقاد تفاهم‌نامه‌های همکاری با دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌های متعدد در جهت ترویج فرهنگ و هنر غنی منطقه اکو با محور پژوهش و مطالعات مربوطه، برگزاری نشست‌های تخصصی، همایش‌های علمی و جلسات درس‌گفتارها و ماه‌گفتارها به صورت اندیشمندان منطقه، برپایی کارگاه‌های آموزشی با موضوعات ادبی و هنری و پاسداشت مفاخر و مشاهیر منطقه اکو اشاره کرد.

همچنین با انتشار آثاری مانند «یک بیت پرنیان (مجموعه مقالات پژوهشگران تاجیک پیرامون احوال و آثار رودکی)» (۱۳۹۶)، «بازگشت خواجه نصیرالدین» (۱۳۹۶)، «سازمان اکو و امنیت فرهنگی کشورهای عضو» (۱۳۹۷)،

«همگرایی منطقه‌ای بر بستر مشترکات فرهنگی» (همکاری کتابخانه‌های ملی کشورهای عضو اکو) (۱۳۹۷)، «فرهنگ رسانه» (واژگان ضروری عربی-فارسی-انگلیسی) (۱۳۹۷)، «ساتم‌الغزاده و فرهنگ ملی» (۱۳۹۷)، «کتابخانه دیجیتال اکو روایتگر هم‌سوئی‌های ملل اکو» (۱۳۹۷)، «ادبیات فصل مشترک ملل اکو» (۱۳۹۷) و شماره‌های جدید ماهنامه «کوئیمز» و «اکونوروز» و فصلنامه «کارتیج» که هریک روایتگران میراث مکتوب کشورهای حوزه اکو هستند، را در مسیر فهم بیشتر مشترکات تاریخی یاری می‌رسانند، زمینه‌ای برای تعمیق و پرورش بیشتر پیوندها و تعاملات فرهنگی میان کشورهای عضو فراهم آورده است.

در پایان شایسته و لازم می‌دانم آقای دکتر علی عین‌علیلو که در فرآیند تحقیق و تألیف کتاب حاضر یاری دادند و آقای دکتر علیرضا صالحی که بازبینی نهایی متن را برعهده گرفتند و نکات ارزشمندی را یادآوری کردند، همچنین از سرکار خانم زهرا اصلانی که بر ویرایش کتاب را بر دوش داشتند، قدردانی نمایم.

محمد مهدی مظاهری

تابستان ۱۳۹۸

